IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

MOSTE IN SELO

● Kaj mi pri nas ugaja in kaj ne

Pravijo, da je RTV naročnina predraga. Toda pomislimo samo, koliko progamov lahko vidimo in slišimo, potem se mi ne zdi drago. Najmanj pet nadaljevank in filmskih predstav si lahko ogledamo na teden. Razen tega še informativne oddaje, pa otroški program in še in še. Če bi si to ogledali v kinodvoranah, potem bi nas šele stalo denarja! Cena predstav v kinu je od 150 do 500 din. Liter vina je v gostinskih lokalih čez 1000 din. Mi plačujemo za RTV naročnino le borih 3000 din. Koliko stane oprema in režija RTV, lahko samo sanjamo, gre namreč v milijarde.

Kakšni so odnosi med sosedi v blokih in stolpnicah, lahko vidimo iz naslednjega primera. Na Pokopališki 6 je bilo te dni napisano z velikimi črkami na stanovanjskih vratih neke stare ženičke: »Stara — zapiraj vrata«. Ta priletna ženička ima namreč garsonjero, njena vrata so na hodniku. I. nadstropja. Ta starejša ženička kuha v garsonjeri in duh po jedi, ki ni nikoli zoprn, gre ven na hodnik. Zato si jo je nekdo sposodil s temi besedami. Ta nesramnež, ki je s skoraj neizbrisnim kulijem počečkal vrata, se ne zaveda, da bo nekoč star in betežen, mogoče tudi komu v napoto.

Po Mostah so se razpasle »leteče podgane«, kot jih je nekoč opisal eden izmed ljubljanskih novinarjev v eni izmed revij. To so golobi. Že nekoč je bila v Ljubljani akcija proti tem pticam, ki samo onesnažujejo okolje in so brez koristi. Dobro bi bilo, da bi s kakšnim kontracepcijskim sredstvom zaustavili širjenje teh ptičev, kot to delajo v velikih mestih in kot je to že bilo urejeno tudi v Ljubljani.

Pred blokom na Pokopališki ul. 6 in 8 je pravo smetišče, ki ga še povečuje izpraznjevanje kontejnerjev. Ne morejo in ne morejo najti čistilke za ta blok, kljub temu, da ponujajo stanovalci kar ugoden honorar.

Posebno poglavje so frizerji v Mostah. Ti kar naprej povečujejo plačilo frizerskih storitev, razen tega pa še skoraj vsaka stranka da napitnino. Vprašujem se, če tudi temu primemo zvišujejo dohodke frizerkam in frizerjem, ki opravljajo težko delo. Ves dan stati na nogah prav gotovo ni prijetno.

Veletekstil v Mostah je pravzaprav tudi vprašanje zase. Pred kratkim so obnovili ves lokal, ga modernizirali, položili marmonata tla in še kaj. Z eno besedo: naj-naj. Kakšen smisel ima to, v dobi take gospodarske krize posodabljati lokale, ko pa komaj živijo od strank, ki le poredkoma prihajajo vanj? Občani smo za modernizacijo lokalov, toda za tako razkošje pa ne.

Medtem se pa drogerija v »pentagonu« stiska v majhnem lokalčku. Stranke te trgovine se stiskajo med razno embalažo in raznimi škatlami in ni čudno, če tudi kaj izgine pod prsti strank. V bližini pa je lokal že leta in leta prazen. Ta trgovina, ki je prav gotovo visoko rentabilna, pa se ob visoki kvalitetni robi, ki jo ponuja, stiska v nemogočih prostorih.

Tudi pri nas v Mostah bi rabili kontejnerje za steklenino. Mnogi odnašajo prazne steklenice, ki jih trgovine ne sprejemajo nazaj, v običajne kontejnerje za odpadke in smeti. Ali ni škoda? Najmanj trije kontejnerji bi bili potrebni za Moste in Selo. Sicer je pa posebno vprašanje, zakaj trgovine in industrija npr. sadnih sokov, ki potrebuje steklenice z navitimi vratovi, ne sprejemajo steklenic nazaj.

Tudi ob mesnico na tržnici v Mostah se moram spotakniti. V tej mesnici — kljub podražitvi mesa, ko ni toliko kupcev in ni meso in mesni izdelki na tako visoki ravni, kot bi to želeli — je zaposlenih v enem turnusu najmanj 8 do 10 mesarjev in njihovih pomočnikov in pomočnic. Ali res toliko zaslužijo, da lahko vzdržujejo tako množico uslužbencev? Videl sem razne mesnice, kjer so le po eden ali dva, največ trije uslužbenci. Kam to vodi?!

Nekaj me moti tudi ob našem krematoriju. To je krsta, ki jo upepelijo s pokojnikom vred. Te krste so lesene ter zelo drage in je prav nerazumljivo, da jih sežgejo. V ostalem kulturnem svetu so krste izdelane iz kartona ali pa upepelijo pokojnika brez krste. Zakaj ni tako tudi pri nas, mi ni jasno. To bi pocenilo pogreb.

Na naši železniški postaji pogrešam nosače — pred vojno so jim pravili komisijonarji ali postrežčki. To bi bil rentabilen poklic, saj vemo, da so si vsi postrežčki zgradili svoje hišice. Zdaj pa bolan in onemogel potnik, ki bi rad plačal gotovo vsoto, da mu kdo prenese kovček ali težjo prtljago od vlaka do avtobusa ali taksija, ne najde nikogar. Vsega trije ali štirje nosači so v Ljubljani, ki se grejejo ob Tromostovju ali ob Emoni, ki pa delajo v glavnem za določene ustanove in zaslužijo lepe denarce.

M. M.

KS Vevče-Zg. Kašelj

● 2. seja nove skupščine krajevne skupnosti

Dne 13. novembra je predsednik Tone Bogataj sklical drugo sejo skupščine KS, ki je bila delno namenjena še konstituiranju in kadrovskim spremembam v organih za SLO in družbeno samozaščito v KS, večji del pozornosti pa so namenili referendumu za IV. samoprispevek, pripravi plana za prihodnje leto in razpravi o osnutku prostorske ureditve KS, ki je ta čas objavljen v Delegatski tribuni med gradivi za sejo občinske skupščine. Prav o slednjem je stekla zavzeta razprava, ki je na koncu zadolžila delegacijo za zbor KS, da vztraja pri stališčih, ugotovljenih na zboru krajanov in v komisiji za komunalna vprašanja.

● Programska seja krajevne konference SZDL

V četrtek, 20. novembra je bila letna programska seja KK SZDL, ki je ocenila delo v letošnjem letu, učinkovitost socialistične zveze v KS in sprejela delovne usmeritve za prihodnje leto, ko se bo za sedanje delegate zaključil štiriletni mandat. Volitve delegacij, volitve samoupravnih organov KS in priprave ter izvedba referenduma za IV samoprispevek so bila izrazita torišča dela socialistične zveze v letošnjem letu. Zmanjkalo je časa in moči, da bi se več posvetili delu uličnih odborov, društev in delegacij. Ugotovili pa so, da bi lahko še več in predvsem bolje delali, če bi imeli urejene temeljne funkcionalne razmere v KS. Zato so kritično ocenili, da se potreba po tajniku krajevne skupnosti odločno prepočasi rešuje.

S. G.

KS Zelena jama

Člani društva upokojencev!

Društvo upokojencev »ZELENA JAMA« prosi člane, naj čimprej poravnajo članarino. Za razumevanje se vnaprej najlepše zahvaljujemo.

ODBOR

PISMA BRALCEV

Jesen življenja je lahko lepa, če...

Kako malo je potrebno, da je tudi jesen življenja lepa, je nazorno dokazala s hvalevrednim dejanjem Zveza rezervnih vojaških starešin občine Lj. Moste-Polje. Ni pozabila dolgoletnega člana, ampak mi je ob jubileju — 60-letnici poslala lično čestitko z najlepšimi željami.

Zvezi rezervnih vojaških starešin občine Lj. Moste-Polje se za pozornost in lepe želje javno in najtopleje zahvaljujem, z željo, da tudi v bodoče ohrani tak odnos do članov. Obenem ji želim obilo uspehov pri nadaljnjem družbenopolitičnem in strokovnem delu.

Enako se zahvaljujem kolektivu ŽG-TOZD za transport Lj. Moste, ki mi je v znak spoštovanja kot nekdanjemu sodelavcu podarila trinajstdnevno bivanje ob morju. Žal pa zahvale z enako vsebino ne morem izreči Zvezi združenj borcev občine Ljubljana Moste-Polje, saj me je ignorirala in zavrgla kot staro dotrajano cunjo in se odela s plaščem varčevanja, nevljudnosti in pozabe. Ni pa pozabila name takrat, ko je bilo treba z mitraljezom v roki očistiti teren »švabske golazni«, ki si je na vse kriplje prizadevala uničiti vse, kar je bilo napredno in z nečloveškimi metodami vtirala strah v kosti narodu izmučene domovine.

Kakorkoli že, rana je odprta, boleče skeli, prizadete pa opozarja, naj ne dovolijo, da se nad njimi zgražajo prijatelji in znanci. Kajti skromnim, ki nikoli niso okusili takega razkošja kot tisti, ki so in odločajo o njihovi usodi (če hočete, tudi skozi pokojnino, ki tega imena sploh ni vredna), prav zaradi skromnosti že majhna pozornost veliko pomeni, zato je treba to spoštovati!

Da ne bo pomote, dragi bralci!

Tega ne pišem zato, ker bi bil suženj častihlepja, niti zato ne, da bi s tem pisanjem vzbujal pozornost nase. Pišem zato, da bi opozoril prizadete in odgovorne na nepravilnosti v naši družbi, ki so še kako prisotne. Še posebej pa na to, kako znamo biti varčni, sebični in nevljudni takrat, ko gre za »tamajhne«, po mnenju nekaterih nepomembnih ljudi, ki jih malce prezgodaj odpišemo in pozabimo nanje, razen redkih izjem.

Veliko bolj sproščeni, vljudni in že kar razsipni pa smo takrat, ko gre za »ta velike« in bolj pomembne ljudi. Vse premalo se namreč zavedamo, da so ravno ti »ta mali« ljudje tista gonilna sila, brez katere »ta veliki« ne bi imeli kaj početi. Zato jim je včasih potrebno nameniti le malce več pozornosti, posebno še, če so vse svoje življenje posvetili družbi. Prav zaradi tega omenjenima organizacijama še enkrat iskrena hvala; naj bosta svetel zgled drugim, kako je treba ravnati, da bo tudi zadovoljstvo »manj pomembnih« na zavidljivi ravni.

Upam in želim, da ta zapis ne bi naletel na gluha ušesa, temveč pripravil prizadete k razmišljanju, saj je znano, da je še tako nedolžna napaka lahko zelo neprijetna. Naj to pisanje strnem z mislijo:

»JESEN ŽIVLJENJA JE LAHKO LEPA LE, ČE — NISI POZABLJEN!«

RUDI ŠEPETAVC

POJASNILO BRALCEM

Tov. Rudi Šepetavc nas v svojem pismu opozarja na občutljiv spodrsljaj, ki ga je v zvezi z njim zagrešila ZZB NOV občine. Čestitke ob jubileju 60-letnice rojstva tov. R. Šepetavcu nismo poslali iz preprostega razloga, ker ga nimamo v evidenci borcev NOV. To se redno dogaja, ko se borci doselijo ali menjajo naslov stalnega bivanja, povezave svojega članstva v ZB NOV pa ne uredijo pravočasno.

Sekretar OO ZZB NOV
ANTON KOROŠEC

● Spoštovano uredništvo

K pisanju naslednjega pisma me je vzpodbudil članek, objavljen v zadnji številki Naše skupnosti, ki piše o problematiki avtobusne zveze Bizovika z mestom.

Kar se je dalo prebrati v članku, je čista resnica! Krajani, občani, vaščani — kakorkoli se pač imenujemo — Bizovika, potrebujemo avtobusno povezavo z mestom!

Ničkoliko ljudi, Bizovičanov, se vsak dan vozi na delo v mesto in se potem mora tudi vrniti v kraj svojega domovanja. Veliko srednješolcev se mora prav tako voziti v mesto na šolanje in se tudi vrača. Še več pa je ljudi, ki se morajo podati na pot proti občini. Ti, zadnji, imajo še največ problemov. Le kako priti do občine? Seveda je pot samo ena! Najprej prepešačiti dolgo pot do Litijske ceste, tu čakati avtobus št. 13, se potem presesti na devetko in že si v Mostah. Že!!! Sem napisal že? Kje pa, da prideš v Moste, potrebuješ eno debelo uro ali pa še več!

Kdor je že kdaj bil v Bizoviku, mislim, da je teh kar precej, ve in se je lahko na lastne oči prepričal, kako dolga je cesta od Bizovika do postajališča MPP na Litijski cesti. Marsikateri občan Fužinskega naselja, pa tudi drugi, se ob vikendih in praznikih odloči za pot do Bizovika, da se naužije čistega zraka, kolikor ga še sploh imamo — toda to je že druga tema — in se podajo na tako imenovano rekreacijo. Vse lepo in prav, toda Bizovičani imamo takšne rekreacije iz dneva v dan več kot preveč. Vsakdanja »rekreacija« po cesti, ki še dostojnega imena nima (pravimo ji kar po domače Pednarjeva cesta), se v zimskem času seveda še poslabša, saj cesta sodi v zadnjo kategorijo obremenjenosti — ne vem, po čigavem kriteriju. Pozimi ceste ne služijo, kaj šele, da bi jo posuli. Ta naša »Pednarjeva cesta« se toref spremeni v pravo drsalnico. (Mnogi med nami bi v tistem času najraje obuli drsalke, da bi prišli varno do postajališča) in veliko je ljudi, ki se na tej poti še »dodatno rekreirajo« saj morajo loviti ravnotežje, nekaj je bilo celo padcev, ki so se končali na nezgodnem oddelku s kompliciranimi zlomi okončin.

Kolikor sem seznanjen s problematiko avtobusne zveze Bizovika z mestom, vem, da je svet KS že ničkolikokrat prosil in moledoval pri Integralu za avtobusno progo. Na Integralu TOZD MPP pa se za te prošnje nič kaj ne zmenijo. Enkrat je cesta neprimerna, drugič ugotovijo, da ni na voljo dovolj avtobusov, tretjič pravijo, da proga ne bi bila rentabilna in še in še.

Za avtobus mestnega prometa, ki vozi osnovnošolce v šolo v Štepanjsko naselje in nazaj, pa za goste Super Lija pa cesta ni neprimerna, avtobusi se najdejo, proga do Super Lija pa je bila nekaj časa celo še zelo rentabilna.

Medtem, ko na druge konce Ljubljane uvajajo nove proge (Beričevo, Barje) in podaljšujejo že obstoječe proge (Kamna gorica št. 22), do Bizovika nikakor ne morejo.

Imam tudi nekaj predlogov za podaljšanje že obstoječih prog, če že ne moremo dobiti na novo uvedene proge. Za takšne povezave bi bile primerne proge št. 5 Kodeljevo, proga št. 9 in proga št. 22 — Štepanjsko naselje, samo če bi jih podaljšali. Najboljša povezava pa bi bila, ko bo zgrajen novi Fužinski most, s progo št. 20, ki ima končno postajo na Fužinah. Progo bi samo speljali čez Ljubljanico do nas, pa bi imeli povezavo tako z občinskim centrom kot tudi z mestnim jedrom.

To je samo nekaj osnovnih problemov, ki jih imamo z avtobusom, če bi se lahko pogovorili s krajani, pa bi videli, da je teh problemov še več!

J. Z.

ŠTEPANJSKO NASELJE

● Mladina — naša prihodnost

Odločil sem se napisati članek o mladini v Štepanjskem naselju. Žal ugotavljam, da je naša mladež prepuščena sama sebi. Nekje sem prebral, da v krajevnih skupnostih delujejo društva prijateljev mladine. Žal jih pri nas ni opaziti, razen nekaj zagnancev na Bilečanski ul. Očitno so na mladino pozabili tudi načrtovalci izgradnje našega naselja, saj ni nikjer kakšnega večjega prostora za shajanje mladine. Vodstva krajevnih skupnosti lahko svoje prostore nudijo le za sestanke, ker so neustrezni za kakšne aktivnosti, medtem ko jim kolektiv E centra po potrebi odstopi svojo garažo, kjer imajo plese, potem pa je vsega konec. Dokler so v osnovni šoli, kjer jih zaposlijo z raznimi interesnimi dejavnostmi, je vse v redu, ko pa zapustijo osnovno šolo in gredo v višje šole, pa nastane kratek stik. Posebno poglavje so posamezni hišni sveti, kjer v mnogih praznih in zapuščenih kletnih prostorih ni prostora za mladino, da bi si v njih uredila hobi sobe. Posamezneke skrbijo, kakšne nemoralnosti bi se dogajale v njih, da pa bi kdo mladini kaj svetoval, pomagal, skratka postal njihov mentor, pa niti slučajno. Nikjer niso dobrodošli. Nekatere moti hrup, nekateri trepetajo za zelenico, nekateri raje vidijo svojega štirinožnega prijatelja kot otroka, skratka, pozabljamo oz. pozabljajo, da so tudi oni bili mladi, da so počenjali razne neumnosti. Redki so hišni sveti, ki imajo posluh za problematiko mladih in jim nudijo zatočišče. Spoštovani predsedniki HS, člani hišnih svetov in ostali za moralo boječi se posamezniki, podajte mladim roko sprave, saj niso tako slabi, kot si mislite!

Ali pozabljate, da so mladi naša prihodnost, da bodo oni tisti, ki bodo jutri vodili življenje naprej? Menim, da bi morali o tej problematiki, ki verjetno ni pereča samo v našem naselju, spregovoriti tudi v ZK in SZDL. Nihče ne bi smel zapirati oči pred tem problemom. Zakaj se potem čudimo, da je tako malo mladih vključenih v samoupravo, da je tako pasiven odnos do vsega, kar se dogaja pri nas? Ali je potem čudno, da imajo organi javne varnosti vsakodnevne probleme z mladino, da je vse pogostejši gost alkohol, skratka, da postaja vedenje mladine res problem, ki nas sili v takojšnjo akcijo?

VILI KLEMENC

● DROBCI IZ PRETEKLOSTI KRAJEV NA VZHODNEM ROBU DANAŠNJE OBČINE

Občina Prežganje

Naselbina Trebeljevo se omenja že v XII. stoletju. Zanesljivih podatkov o tedanjem delovanju okrožja ni najti, pač pa je znan podatek, da so se leta 1814, ko so prenehale uradovati francoske intendance pričele ustanavljati nekakšne občine. Poprej so posle po tedanjem okrožju vodili graščinski uradniki — rihtarji. Obstajajo viri, da so bili rihtarji nameščeni po vaseh, kjer so imeli svoja delovna torišča. Tako na primer je bil rihtar v Volavljem pri Grabnarju, v Malem Trebeljevem pri Anzlu itd.

Staro ljudsko izročilo trdi, da je bil prvi župan občine duhovnik Martin Urankar, ki je upravljal duhovnijo od leta 1832 do svoje smrti leta 1871; v tem času da je tudi nekaj časa županoval. Približno okoli leta 1860 je načeloval občini Trebeljevo Martin Marn, oče gimnazijskih profesorjev Jožefa in Franceta Marna iz Dragovškega. Ta mož je bil rojen 17. oktobra 1808, umrl pa je 18. maja 1871. Ker baje ni znal ne brati ne pisati, mu je pisarniške posle opravljal župnik Urankar. Po njegovi smrti je prevzel posle Jure Slapničar iz Reke Gozda, nato pa za nekaj let Miha Selan iz Volavelj. Za njim je delo vodil Burgar iz Koških poljan, leta 1892 pa je pričel uradovati Josip Gale z Ravnega brda, ki je to delo opravljal do leta 1916. Od 7. februarja 1916 do 3. junija 1921 je vodil občino župan Anton Štrubelj iz Velikega Trebeljevega, tajniške posle pa je opravljal Josip Gale ml. z Ravnega brda.

V letih Štrubeljevega uradovanja je razpadla avstroogrska monarhija in nastala je država SHS. Od 3. junija 1921 do 7. februarja 1925 je bil župan Josip Gale. V tem letu 1925 je bil odstavljen. Županstvo je prevzel gerent Ivan Cvek, prežganski organist, ki je vodil posle do 23. septembra 1925. Tedaj je Gale ponovno prevzel mesto župana in ga zasedel do 7. decembra 1931, ko je bil ponovno odstavljen in je posle župana prevzel Peter Končar iz Koških poljan. Dne 1. julija 1934 začne v tretje opravljati županovanje Josip Gale in ga opravlja vse do 7. maja 1941, ko prevzame občino nemško poveljstvo.

Zametki predvojne občine teh skrajnih vzhodnih obronkov Ljubljane segajo v čas po osnovanju države SHS. Županstvo Trebeljevo se preimenuje v občinski urad občine Trebeljevo, srez Litija. Glede na dejstvo, da Veliko Trebeljevo ni predstavljalo upravnega središča občine — pri tem je mišljen geografski položaj —, se urad leta 1931 preseli v Veliko Štango. Vse do tedaj so uradovali župani na svojih domovih, saj za poslovanje primernih družbenih prostorov tedaj še ni bilo. Občina dobi prostore v bivši osnovni šoli — pod isto streho je bila tudi žandarmerijska postaja (na tem mestu stoji sedaj spomenik žrtvam NOB). Ker pa je predstavljalo Prežganje nekakšno središče tedanje občine, so pričeli krajani v letu 1934 z gradnjo občinskih prostorov (ljudskega doma) v Prežganju, in sicer v neposredni bližini župnišča. Po dograditvi leta 1935, ko ljudski dom prevzame svojo funkcijo, postane Prežganje naravno, gospodarsko in zemljepisno središče občine. Občina se preimenuje v občino Prežganje, okraj Litija.

Občina Prežganje je vključevala tri davčne občine:

— **občino Trebeljevo,** ki je obsegala Reko Gozd, Mali vrh, Veliko in Malo Trebeljevo,

— **občino Volavlje** z vasmi Prežganje, Besnica, Ravno brdo, Laze, Volavlje, Gabrje, Vnajnarje, Janče, Tuj grm, Dolgo brdo, Koške poljane in Račice ter

— **občino Sv. Anton** z vasmi Mala in Velika Štanga, Dragovško, Širmanski hrib, Štangarske poljane, Ščit, Jastrebnik in del Reke Gozda.

Za vse te občine je obstajal kataster. Mape, kjer so bile zarisane vse parcele občanov, so bile shranjene v občini Prežganje in na katastrski upravi v Litiji.

Občina Prežganje je bila ena največjih občin v tedanji Dravski banovini, saj je obsegala 7188 ha zemlje.

Vključene so bile vanjo naslednje vasi in zaselki:

na zahodnem delu občine vas Besnica, ki se je vključevala od mostu na banovinski cesti pri Šemnikarju do ljubljanske meje, ki je tekla v neposredni bližini Savelna. Zajemala je del Vnajnarij, iz kat[illegible]re so se izločile hiše s hišnimi [illegible]eni Kučmar, Lesnikar, Jeshov [illegible]lin, Gabrovec, Savel in Kastelčeva koča ter se priključile Besnici. Pod vas Besnica so pripadale hiše ob potu, ki pelje od Lavrica proti Javorju (zaselek imenovano Markočnikovo brezje). Nadalje so bile priključene vasi Gabrje, Janče, Tuji grm, Dolgo brdo, Volavlje, Prežganje, Veliko in Malo Trebeljevo, Mali vrh, Gozd Reka, Ravno brdo — Laze, Račica, Jastrebnik, Velika Štanga, Mala Štanga, Ščit, Štangarske poljane, Širmanski hrib, Dragovško, Koške poljane in pa Gostince — Gradovlje.

V tedanjo prežganjsko občino pa niso spadale vasi — sedanja Spodnja Besnica, del Vnajnarij in Javor, ki so bile priključene v Dobrunjsko občino (srez Ljubljana).

In v katere župnije so tedaj spadale posamezne vasi?

— V župnijo Prežganje je spadala del vasi Besnica (Lesnikar, Jeshov mlin, Kastelčeva koča), del Dolgega brda (Lah, Miklavž, Dolgonjivar, Polđček, Dimnik, Hac), vasi Gabrje, Janče, Koške poljane, Tuji grm, Vnajnarje.

— V župnijo Velika Štanga so spadale vasi Dragovško, Jastrebnik, Račica, Velika in Mala Štanga, Ščit, Štangarske poljane in Širmanski hrib.

— V župnijo Javor so spadali Polšnikar, Fajfar, Bernež, Markačnik, Kučmar, Gabrovc in Savel — to je vas Besnica in vas Javor.

— V župnijo Dol pri Ljubljani zaselek Gostince — Gradovlje.

Navzlic temu, da ni preveč popularno pisati o političnem gibanju na tem območju, naj se vendarle dotaknemo na grobo politično udejstvovanje. Najbolj vplivna stranka je bila režimska — JRZ (Jugoslovanska radikalna zajednica) — krajevni odbor JRZ Prežganje. Dolgoletni predsednik je bil Josip Gale, tajnik pa tedanji trgovec in gostilničar Adolf de Cecco. Druga politična organizacija je bila JNS (Jugoslovanska narodna stranka). Glede na dejstvo, da je na območju tedanje občine delavstvo predstavljalo le nekaj odstotkov prebivalstva, se druge progresivne politične organizacije niso razvile, saj je, kot je bilo že omenjeno, prevladovala stranka JRZ, ki jo je močno forsirala duhovščina. Pod tem okriljem so delovali tudi Katoliško prosvetno društvo (Orel) in Okrajna kmetijska zveza. Obe organizaciji sta imeli vso podporo oblasti. Konec odseka Orla je prišel šele z uveljavitvijo kraljeve diktature v letu 1929 — tedaj so prepovedali vsa društva, ki so bazirala na verski podlagi. Katoliško prosvetno društvo — odsek Orel, ni mnogo izgubil, saj so se kmalu preimenovali v Prosvetno društvo — fantovski odsek Prežganje. S tem so spremenili le ime, samo delovanje pa je potekalo praktično isto kot poprej. Vodja fantovskega odseka, kakor poprej Orla je bil Josip Gale. Delovali so enkrat tedensko in sicer v občinski pisarni, odnosno v Prosvetnem domu.

Vpliv Katoliškega prosvetnega društva sprva ni bil majhen, kasneje pa so nastala lokalna trenja in je Prosvetno društvo, posebno v letu 1937 zašel v veliko krizo. Članstva je bilo malo in je bilo v stalnem osipu, zato je vodstvo vršilo močno agitacijo za pridobivanje novih članov. Tudi članarina naj bi spodbujala k pristopu, saj je bila simbolična — 2 din. V tem času je društvo zaradi močne angažiranosti posameznikov (v letu 1937 se je konstituiral nov 8-članski odbor) razvilo bolj živahno dejavnost, saj so bolj kot kdaj prej prirejali slavnostne akademije ob počastitvah raznih državnih ali cerkvenih praznikov, organizirali so gospodinjske tečaje, prirejali predavanja za kmetijce, organizirali dramske uprizoritve (posebno na rovaš Slovenske ljudske stranke, kateri pristaši so imeli tudi svojo dramsko skupino, ki je bila tudi precej delavna in angažirana). Ustanovili so tamburaški ansambel, ki je tudi precej nastopal ob raznih prireditvah.

(nadaljevanje prihodnjič)